

Metodická inspirace k inscenaci

Tomáš Jarkovský a Jakub Vašíček podle Franze Kafky

Proměna

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli,

držíte v rukou metodický list, který pro Vás vytvořily lektorky Divadla Drak, aby Vám co nejvíce usnadnily přípravu Vašich žáků a studentů na představení a nabídly možnosti plnohodnotné reflexe po jeho zhlédnutí.

Jednoduché aktivity rozvíjejí téma i formu inscenace a napomáhají umocnit zážitek z návštěvy divadla. Jednotlivé kroky první, přípravné části na sebe navazují a vytvářejí ucelenou lekci, mohou však být využity i samostatně či jinak přizpůsobeny věku (13+), možnostem a potřebám skupiny. Druhá část je pak koncipována jako zásobník aktivit reflektujících různé složky inscenace. Věříme, že si z nich vyberete ty, které dávají hlubší smysl v kontextu Vaší aktuální práce se třídou.

Doufáme, že Vám tento list bude příjemným a užitečným pomocníkem a přinese mnoho inspirace pro další kreativní práci.

Jana Nechvátalová a Klára Fidlerová
lektorky Divadla Drak

Tomáš Jarkovský
dramaturg a ředitel Divadla Drak

SLOVO DRAMATURGA

„Když se Řehoř Samsa jednou ráno probudil z nepokojných snů, shledal, že se v posteli proměnil v jakýsi nestvůrný hmyz.“

Jedna z nejslavnějších prvních vět světové literatury uvozuje jak legendární novelu Franze Kafky, tak stejnojmennou inscenaci Divadla Drak. Ale co vlastně znamená? Čeho je obrazem? Jde o nějakou duševní příhodu, tělesnou indispozici, otázku sexuální orientace či genderové identity, nebo o projev překotných a často znepokojujících fyzických i psychických změn spojených s dospíváním? Nebo ještě něco docela jiného? Když jsme s režisérem Jakubem Vašíčkem začali uvažovat o konkrétním inscenačním přístupu k Proměně, právě tyto otázky se nám jevily velmi potentní, vzrušující a inspirativní jak pro nás samotné, tak pro naše potenciální dospívající diváky. Méně už nás ovšem uspokojovaly odpovědi. Respektive se nám stále víc vyjevovalo, že každý konkrétní výklad celý koncept inscenace rázem zploští a připraví jej o onu provokativní nejednoznačnost a napínavou, groteskní tajuplnost vlastní Kafkově novele. Dalí jsme si proto za úkol připravit takové řešení, které nám umožní ponechat tyto otázky v inscenaci maximálně otevřené a namísto vnucování konkrétního výkladu přivede diváka co nejbližší hlavnímu hrdinovi, fyzicky i emocionálně. Nabídne mu jeho perspektivu, dá mu příležitost prožít příběh spolu s ním takřka na vlastní kůži a ponechá mu volnost, aby si za nabídnutou metaforu dosadil své vlastní prožitky, zkušenosti, nejistoty nebo obavy.

Tak vznikl koncept opírající se o principy *imerzivního* divadla a *live-cinema*. *Imerzivní* divadlo je forma, která se snaží maximálně setřít a rozostřit hranici mezi hledištěm a jevištěm, mezi diváky a herci (či performery). Odehrává se buď zcela mimo tradiční divadelní prostory, nebo uspořádání těchto prostor zásadně proměňuje. To je i případ naší Proměny, ve které zveme diváka k návštěvě pokoje Řehoře Samsy, kde může zakoušet jeho proměnu spolu s ním v jeho fyzické blízkosti. Divák se stává jednak přímým svědkem těch událostí, které se stanou v pokoji, jednak stejně jako Řehoř prostřednictvím zvuků a stínů odečítá, co se odehrává za zdmi tohoto pokoje, v ostatních místnostech bytu rodiny Samsových, kam je proměněnému Řehořovi přístup zapovězen. *Live-cinema* je pak princip živého snímání divadelní akce prostřednictvím kamery a jeho bezprostředního přenosu na nějakou projekční plochu (v případě Proměny na dvě ze čtyř stěn pokoje). Tento princip v Draku využíváme opakovaně v různých inscenacích, s odlišnou mírou akcentu v rámci hierarchie výrazových prostředků a proměnlivou narativní funkcí. V případě Proměny má představitel hlavního hrdiny Šimon Dohnálek na hlavě připevněnou GoPro kameru, jejímž prostřednictvím divákovi permanentně a bez střihu zprostředkovává svou subjektivní perspektivu, z níž nahlíží veškeré dění. Do centra divákovy pozornosti se tak namísto vnějších projevů Řehořovy proměny dostává způsob, jakým ji on sám prožívá a jak se k němu v jeho očích vztahuje jeho okolí. Divák má tak možnost zakusit, jaké je ocitnout se *v kůži Řehoře Samsy*.

Po Cestě (na repertoáru od roku 2019) a Antigoně (2022) je Proměna v pořadí třetí inscenací Draku určenou výhradně publiku od 13 let. Tentokrát navíc vznikla v rámci mezinárodního evropského projektu 3Place: Performing arts as the Third Place for the young audience. Ten je zaměřen právě na výzkum a rozvoj divadla pro mladé publikum a Divadlo Drak na něm spolupracuje s kolegy z německého divadla Junges Ensemble Stuttgart a norské produkční organizace Norsk Scenekunstbruket.

1. ČÁST – PŘED PŘEDSTAVENÍM

CO BYSTE BYLI, KDYBYSTE SE PROMĚNILI V...

Cílem aktivity je povzbudit metaforické myšlení a nenásilně směřovat pozornost ke klíčovým motivům inscenace.

Dopřejte si chvíli sami se sebou a svou představivostí a napište postupně pod sebe, čím byste byli, kdybyste se v něco proměnili. (Můžete použít předtištěné zadání – viz přílohu č.1)

Co bych byl(a), kdybych se proměnil v:

- *předmět v mém pokoji*
- *hudební nástroj*
- *jídlo/pokrm*
- *zvíře*
- *oblečení*
- *hra*
- *píseň*

Vaše odpověď na danou otázku může být stejně dobře prostá, jednoslovná, ale i velmi detailní, (např. „žirafa“, ale také klidně „nejmenší žirafa v zoo“, „tučňák se specializací na starost o vejce“, „jediná růže v zahradě“ apod.) To, co vytvoříte, si nechávejte jen sami pro sebe.

BÁSEŇ JSEM Z...

Cílem této aktivity je získat vlastní elementární zkušenost s autorskou tvorbou.

Vyzkoušíte si jednoduchý způsob, jak se každý z nás může stát autorem malého uměleckého díla. Napište báseň, jejíž každý verš začíná anaforou Jsem z ... a pokračuje obrazy /souslovími z předchozí aktivity.

Abyste vytvořili něco, co má výpovědní hodnotu a sílu uměleckého sebevyjádření:

- vyberte z předchozích obrazů jen to, co opravdu chcete použít (není nutné vzít vše)
- seřadte vybrané obrazy /slovní spojení do anaforických veršů tak, aby vám to dávalo nějaký vnitřní smysl, zejména se soustřeďte na první a poslední verš
- můžete, ale nemusíte dát vzniklé básni název

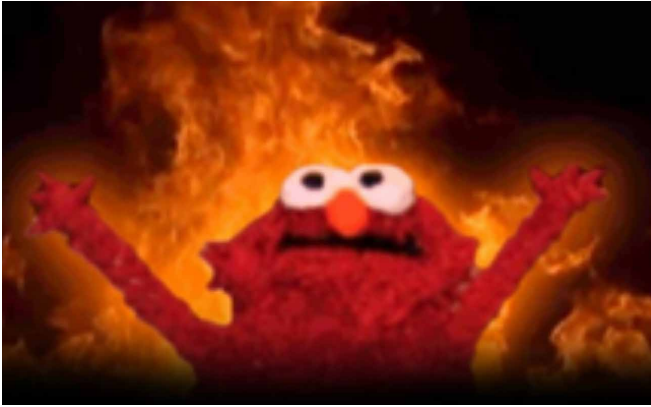
Některá umělecká díla vznikají z přetlaku a nejsou zamýšlená ke zveřejnění, častěji ale tvoříme s vědomím toho, že se o svou tvorbu chceme podělit s diváky/ čtenáři/posluchači. Rozhodněte se sami, zda-li chcete svou báseň ostatním přečíst nebo jim ji k tichému čtení poskytnout, nebo si ji nechat jen pro sebe.

MEMES

Cílem této aktivity je zosobnit budoucím divákům jedno z hlavních témat inscenace.

Na platformě, kterou jste zvyklí používat, si otevřete tabulku z přílohy č.2, která bude vaší textovou předlohou pro meme na téma „Jak mě vidí různí lidé“. Dál už je to na vás: vyberte a vložte do tabulky čtyři obrázky vtipně ilustrující dané textové narážky. Vyhněte se lidským postavám a opakování stejného věci/zvířete v různých polohách.

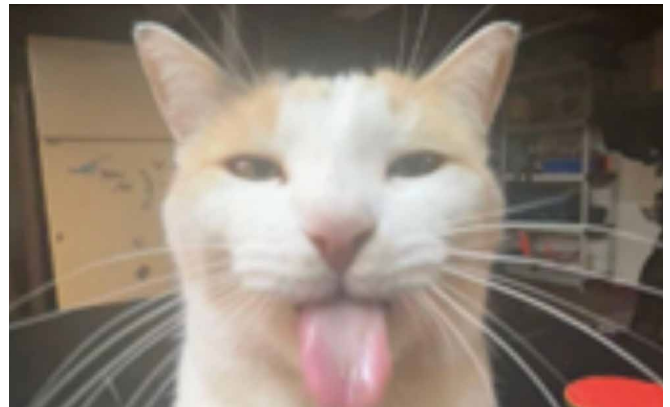
JAK MĚ VIDÍ RODIČE

JAK MĚ VIDÍ KÁMOŠI

JAK SE RÁD(A) PREZENTUJU

JAK SE VIDÍM DOOPRAVDY

DENÍK

Cílem aktivity je prohloubit zkušenost s autorskou tvorbou (jiného druhu a žánru).

Představte si tu fantastickou situaci, že by jeden z těchto pohledů na vás převážil natolik, že byste se v něj proměnili (tj. představte si, že byste se skutečně proměnili např. v kočku/ kladivo...) a napište **deník téhle proměny**.

Kdy, kde a jak k ní dojde? Postupně, najednou?

Jak ji budete vnímat vy subjektivně?

Zpozoruje ji i vaše okolí? Jak na ni bude reagovat?

Podtrhněte si větu, nebo krátkou část textu, kterou budete sdílet s ostatními, a uspořádejte malou přehlídku autorského čtení úryvků z deníků proměny.

ZA KÝM V RODINĚ BYSTE ŠLI...

Cílem aktivity je explicitně vztáhnout vytvořenou fikci a zároveň klíčové inscenační téma k žité současnosti účastníků a upozornit tak na jedno z poslání divadelního umění.

Umístěte do prostoru papíry s nápisy: *máma, táta, ségra, brácha, babička, děda* a přidejte několik prázdných listů s fixem. Odpovězte na následující otázky svou pozicí v prostoru. Není-li mezi předpřipravenými odpověďmi člověk, kterého byste si vybrali, dopište ho na prázdný papír a postavte se k němu.

Pokud chcete, můžete, ale nemusíte svou volbu vždy okomentovat (např. sdílet její důvod, sdílet rozpolcenost při rozhodování apod.)

Za kým byste šli, kdyby se vám něco tak neskutečného skutečně přihodilo?

Před kým byste se to naopak snažili stůj co stůj utajit?

Za kým byste šli, kdyby se s vámi udála nějaká reálná velká proměna?

INTERPRETACE

Cílem aktivity je vyzkoušet si a v očích méně zkušených diváků legitimizovat obdobný způsob autorské divadelní tvorby a interpretace, jaký v tvůrčím procesu uplatnili tvůrci inscenace Proměna.

Seskupte se do trojic, ve kterých spolu budete sdílet celý deníkový text nebo jeho velkou část. Po přečtení všech tří vyberte ten, ze kterého se dozvídáme o pocitech a myšlenkách hlavní postavy **nejméně**. Tento text v čitelné podobě pošlete dál, jiné trojici.

Tak se k vám dostane deníkový záznam, který jste dosud neznali. Přečtěte si ho a představte si, že z nějakého důvodu ho považujete za literární perlu, za něco, co musí vidět/vědět celý svět. A pak společně vymyslete, jakým způsobem byste divákům předali **pocity a myšlenky postavy, kdybyste na to měli neomezený rozpočet**.

Při práci na inscenaci Proměna tvůrci vycházeli jak ze samotné novely, tak ale i z Kafkových dopisů rodině. Ty také inspirovaly autorské texty psané přímo na míru inscenace. Mít více textových zdrojů bylo pro tvůrčí tým důležité, aby plněji obsáhl jednotlivé postavy a ty byly co nejméně černo-bílé. Kafkovy dopisy jim také dovolily nahlédnout i spisovatelovy jiné osobnostní stránky. Některé z nich, adresované především jeho sestře Ottilie, zaznamenávají části Kafkova života skoro až s deníkovou detailností.

2. ČÁST – PO PŘEDSTAVENÍ

V druhé části metodické inspirace Vám nabízíme řadu aktivit, jež dávají nahlédnout praktickým způsobem do problematiky autorské inscenace obecně i do témat, která s sebou nese přímo inscenace Proměna. Nejsou přitom koncipovány jako jednotlivá lekce a jejich celkový časový rámec výrazně přesahuje rozměr jedné vyučovací hodiny. Věříme, že si vyberete podle aktuálních vzdělávacích potřeb své třídy. Úvodní aktivity nazvané Otevírací diskuse a Mentimeter doporučujeme absolvovat bez ohledu na zaměření Vaší další práce.

OTEVÍRACÍ DISKUSE

Cílem této aktivity je uvědomit si a sdílet prožitky z klíčových inscenačních prostředků.

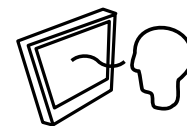
Prodiskutujte následující otázky. Podělte se o své dojmy a interpretace.

Znali jste Kafkovu povídku Proměna, než jste šli do divadla? Zkusili byste porovnat svoje pocity po dočtení povídky a po zhlédnutí představení? Pokud ne, zkusili byste srovnat svá očekávání s pocity bezprostředně po představení?

Jaké pro vás bylo sedět de facto na jevišti, v pokoji hlavní postavy? Neslo to s sebou nějaké nepříjemné pocity nebo myšlenky? Bránilo vám to si představení užít naplno, nebo naopak?

Jaký vliv mělo na váš zážitek z představení tzv. live cinema (tedy snímání obrazu kamerou a jeho souběžné promítání na stěny)? Jak jste si jeho přítomnost vůbec vysvětlovali? Proč tam podle vás bylo?

MENTIMETER

Cílem této aktivity je zábavnou, časově úspornou a efektivní formou reflektovat další inscenační složky a motivy.

Naskenujte na chytrém telefonu následující QR kód, vyplňte zábavný online dotazník a ve stejném čase sdílejte své názory a zážitky s ostatními, nejlépe na společné centrální obrazovce/plátně.

Otázky v mentimeteru

Do jaké míry na vás zapůsobil samotný příběh/ scénografie/ herectví/ hudba?

*Překážela vám v některých scénách použitá němčina? **(Doplňující otázka: Jak působila, pokud jste rozuměli/ nerozuměli?)***

Která postava ve vás vzbuzovala soucit?

Pro kterou byste naopak nenašli ani špetku pochopení?

*O příběhu které postavy byste chtěli vědět víc? **(Doplňující otázka: Co konkrétně by vás zajímalo?)***

Ve kterých scénách jste prožívali nějakou (nepříjemnou) emoci?

Jak podle vás příběh skončil?

Kdyby se jedna scéna/slovo/předmět/zvuk/obraz měly stát ikonickými pro celou inscenaci, co by to bylo?

PACHATEL NEZNÁMÝ

Cílem této aktivity je jednak vnímat divadelní inscenaci a potažmo jakékoli umělecké dílo jako jednu z možných interpretací reality či jiného díla, jednak seznámit se s Franzem Kafkou jako s mnohovrstevnatou osobností.

Rozdělte si do pěti skupin pět různých textů z přílohy č. 3. Všichni ovšem dostanete stejné zadání: Kdyby toto byl jediný dokument, který zanechal nějaký pachatel nebo naopak oběť trestného činu a vy byste na základě toho měli sestavit jeho psychologický profil, jak by vypadal? Můžete využít grafický list z přílohy č. 4.

Vypište nepopiratelná fakta, která z textu vyčtete o jeho autorovi či autorce.

Do další kolonky napište, co si o něm/o ní z textu vyvozujete.

Prezentujte své závěry ostatním.

Posléze do prázdného místa v psychologickém profilu dopište smyšlenou, ale realistickou informaci, která by měla moc vaši představu o autorovi textu, a tudíž i profil pachatele/oběti úplně změnit.

Až poté si odhalte zdroje textu, jejichž společným autorem je Franz Kafka.

Ti, kdo běží kolem

Úryvek z Dopisu Otci

Poslední Kafkův dopis

Dopis Ottele

HORKÁ ŽIDLE aneb VÝSLECH

Cílem této aktivity je uvědomit si plně perspektivu, ze které je inscenace vyprávěna, a vnést do tématu perspektivy záměrně upozaděné, ale nikoli chybějící.

Ať už se střípky příběhu dozvíme odkudkoli, z jakékoli perspektivy, vždycky zůstanou prázdná místa. Z jaké perspektivy byla vyprávěna Proměna v Divadle Drak? Byl to pohled zvenku? Od více postav najednou? Od jedné? Pohled svědka, nebo hlavního aktéra? Číma očima jste se z vůle inscenátorů dívali na to, co se na jevišti odehrálo? Pojďme trochu zaplnit bílá místa. Pojďme se dozvědět, co se v Řehořově rodině odehrálo, z pohledu zbývajících tří postav.

Na co byste se jich chtěli zeptat?

Napište své otázky na Otce, Matku a Sestru na jednotlivé slidy mentimeteru a promítněte je na plátno, budou sloužit jako inspirace pro následující rozhovory.

Následující aktivitu je možné provést s celou třídou/skupinou najednou, nebo lépe ve dvou až třech menších skupinách paralelně.

Na základě jejich zájmu nominujte za jednu skupinu tři aktéry, kteří se posadí vedle sebe na tři "horké židle" v rolích Otce, Matky a Sestry z inscenace Proměna. Vstup do role můžete podpořit fotografií postavy, kterou mohou hráči v rolích držet v ruce. (viz přílohu č. 5) Od okamžiku, kdy usednou na "horkou židli", mluví a jednají za postavu, zprostředkovávají její pohled na to, co se odehrálo. Všichni ostatní jim mohou klást otázky, aby získali i jiný než Řehořův pohled na věc.

Hráči v rolích při svých odpovědích nesmějí popřít nic, co se stalo nebo řeklo v inscenovaném příběhu, nicméně je naprosto na jejich vlastní interpretaci a fantazii, jak doplní prázdná místa. Hráči v rolích primárně odpovídají na otázky publika a komunikují s ním. Pokud povedete více paralelních rozhovorů (výslechů), doporučujeme dát na ně všem stejný čas (10-15 min) a po jeho uplynutí sdílet nejzásadnější momenty.

Pokud se se skupinou věnujete Kafkovu dílu z literárního hlediska, připomeňte si, že literární postavy v Proměně jednají jinak než dramatické postavy v inscenaci Tomáše Jarkovského a Jakuba Vašíčka. Jejich Proměna není a nechce být přímočarou adaptací Kafkovy novely.

PŘIKÁZÁNÍ

Cílem této aktivity je reflektovat témata z inscenace a vztáhnout je i celý divadelní zážitek k osobní zkušenosti a životu diváků.

Řehoř Samsa si z rodiny do života nedobrovolně odnesl různá kréda. Vzpomenete si na některá? Hesla vytištěná na jednotlivých listech papíru (viz přílohu č. 6) rozložíme po místnosti. Diváci si k nim podle následujících otázek stoupají. Svou pozici - odpověď mohou, ale nemusejí následně okomentovat, doplnit.

Přikázání

Každé ráno brzy vstaneš.

Každý večer se poctivě zamyslíš, co užitečného jsi ten den vykonal.

Mluvit budeš stručně a jasně.

Budeš mě poslouchat.

Budeš vděčný.

Za slabost se budeš stydět.

Nebudeš se litovat.

Budeš si pamatovat, že respekt je třeba si nejprv zasloužit.

Budeš jíst, co se uvaří, a nosit, co je čisté.

Nevstoupíš do mé pracovny bez vyzvání.

Kterým se Řehoř nejvíc řídil?

Která nejvíc porušoval?

Nedodržování kterého kréda by Řehořovi otec nejvíc vyčítal?

Které se v příběhu projevilo nejméně?

Které vám přišlo nejnepříjemnější/nejvíc nespravedlivé?

Která si myslíme, že už dnes rodiče vůči dětem neuplatňují?

Které krédo vám naopak přijde věčné?

PSANÁ IMAGINÁRNÍ SCÉNOGRAFIE

Cílem této aktivity je reflektovat scénické, zejména pak scénografické prostředky jakožto nositele významu.

Připravte si lepicí papírky čtyř různých barev. Představte si, že by se celá scéna Proměny přenesla do vaší učebny (případně do její části) a určete si, kde by byly dveře. Poté na jednotlivé lepicí papírky bez ohledu na jejich barvu

pište veškeré na scéně viděné věci (včetně kostýmů, nábytku apod.), které tvořily scénu, a umístěte tyto lístky do imaginárního prostoru jeviště, jako byste rekonstruovali a označovali místo činu.

Rozdělte se do čtyř stejně početných skupin a vylosujte si barvu lístků, kterými se budete zabývat. Ve svých skupinách se vydejte na "místo činu" a zkuste odhalit/pojmenovat, jaký hlubší význam daná věc pro vyznění příběhu měla, zda k něčemu odkazovala, zda by mohla něco symbolizovat.

S ostatními skupinami se pak podělte o své názory:

Která věc podle vás nejtrefněji odkazovala k nějakému hlubšímu významu?

Která věc vám co do své symboliky dala nejvíc zabrat?

Který z vašich závěrů ve skupině považujete za nejpřekvapivější?

PROMĚNA JE O TOM, ŽE....

Cílem této aktivity je na závěr shrnout význam inscenace pro osobní život diváků.

Umělecké dílo k nám hovoří skrz různá témata a různé prostředky a záleží na nás, kteří ho vnímáme, jaké téma, jaká emoce k nám budou hovořit nejsilněji.

Závěrečné ohlédnutí je příležitostí sdělit, o čem byla Proměna pro vás. Tuto aktivitu můžete opět provést opět psaním na lístečky a vytvořením jedné společné koláže nebo k témuž využít poslední slide mentimeteru.

Proměna byla o

nebo

Proměna byla o tom, že...

Použili jste něco z našich aktivit?
Dejte nám o tom prosím vědět v interaktivním dotazníku.
Nezabere vám to víc než dvě minuty a nám to moc pomůže.
Děkujeme!

<https://www.menti.com/aly19mz33kpy>

Příloha č. 1

CO BYCH BYL(A),
KDYBYCH SE PROMĚNIL(A) V ...

- předmět v mém pokoji
- hudební nástroj
- jídlo/pokrm
- zvíře
- oblečení
- hra
- píseň

CO BYCH BYL(A),
KDYBYCH SE PROMĚNIL(A) V ...

- předmět v mém pokoji
- hudební nástroj
- jídlo/pokrm
- zvíře
- oblečení
- hra
- píseň

Příloha č. 2

TABULKA PRO MEME

JAK MĚ VIDÍ RODIČE

JAK MĚ VIDÍ KÁMOŠI

JAK SE RÁD(A) PREZENTUJU

JAK SE VIDÍM DOOPRAVDY

Příloha č. 3

Dokument č. 1

Milý tatínku,

Jednou, bylo to nedávno, ses mě ptal, proč tvrdím, že z Tebe mám strach. Nevěděl jsem, jako obvyčejně, co Ti mám odpovědět, a to zčásti právě kvůli strachu, který z tebe mám, a zčásti proto, že bych byl musel, abych tento strach odůvodnil, uvést příliš mnoho okolností a nemohl tedy v ústním projevu zachovat byt' jen jakous takous soudržnost.

Tobě celá ta věc vždycky připadala úplně jasná, přinejmenším ses tak o ní přede mnou a před mnoha jinými lidmi, jak se kdo jen nachomýtl, vyjadřoval. Představoval sis to asi takhle: celý život jsi těžce pracoval, všechno jsi obětoval pro své děti, především pro mne, mně v důsledku toho "pečení holubi lítali do huby", měl jsem naprostou svobodu učit se, co jsem chtěl, neměl jsem žádnou příčinu k starostem o obživu, neboli k starostem vůbec; nevyžadoval jsi za to žádnou vděčnost, vždyt' znáš děti, víš, jak "dovedou být vděčné", ale přece jen jsi očekával aspoň náznak pozornosti, znamení, že se do Tebe dokážu vcítit; místo toho jsem se před Tebou odjakživa schovával, do svého pokoje, ke knihám, k pomateným přátelům, k výstředním myšlenkám; nikdy jsem s Tebou nepromluvil otevřené slovo, nikdy jsem za Tebou nepřijel na návštěvu do Františkových Lázní, ani jinak jsem neprojevoval smysl pro rodinný život, o obchod ani o ostatní Tvé záležitosti jsem se nikdy nestaral, továrnu jsem Ti pověsil na krk a pak jsem tě v tom nechal, a ačkoliv pro Tebe nehnu ani prstem, pro cizí lidi se můžu přetrhnout.

Kdybys měl svůj úsudek o mně stručně shrnout, pak by se ukázalo, že mi sice nevyčítáš nic přímo neslušného nebo zlého (snad jen s výjimkou mého posledního úmyslu oženit se), ale to, že jsem chladný, jako cizí, nevděčný. A zazlíváš mi to tak, jako by to byla moje vina, jako bych mohl, řekněme otočením nějakého kormidla, dát tomu všemu jiný směr, zatímco Ty na tom nemáš viny ani za mák, leda snad tu, žes na mne byl příliš hodný.

Tenhle Tvůj obvyklý pohled na věc považuji za pravdivý jen potud, že, což je i můj názor, neneseš na našem vzájemném odcizení žádnou vinu.

Neztratil jsem pro pokrývající moc Tvé povahy jen smysl pro rodinné vztahy, jak Ty říkáš, je tomu spíš naopak, smysl pro rodinu jsem ještě měl, byl ovšem převážně negativní. Vztahy k lidem, kteří nepatřili do rodiny, poškodil Tvůj vliv, je-li to možné, ještě víc. Naprosto se mýlíš, jestliže si myslíš, že pro jiné lidi dělám z lásky a věrnosti všechno a pro Tebe a pro rodinu z chladnosti a zrádnosti nic. Opakuji už po desáté: asi by se ze mne i jinak stal bojácný, ve styku s lidmi plachý člověk, ale odtud vede ještě dlouhá temná cesta tam, kam jsem skutečně došel.

Někdy si představuji rozloženou mapu světa a tebe, jak na ní roztažený ležíš. A tehdy mi připadá, že pro můj život přicházejí v úvahu pouze oblasti, které ty buď nepokrýváš nebo které leží mimo Tvůj dosah. A těch oblastí není mnoho a nejsou příliš utěšené ...

Uznávám, že spolu vedeme boj, ale jsou dva druhy boje. Rytířský boj, ve kterém samostatní soupeři navzájem měří své síly, každý bojuje za sebe, prohrává za sebe, vítězí za sebe. A boj hmyzu, který nejen že bodne, nýbrž navíc, aby se udržel při životě, saje krev. Je opravdovým vojákem z povolání, a takový jsi ty. Jsi neschopný žít, ale aby ses ve své neschopnosti pohodlně a bez výčitek svědomí zařídil, dokazuješ, že jsem ti všechnu tvou životaschopnost vzal a strčil si ji do kapsy. Co je ti teď do toho, že jsi neschopný žít, když za to můžu já, ty se klidně rozvalíš a necháš mě, at' tě tělesně i duševně vleču životem...

Dokument č. 2

Milí rodiče,
píšete občas o tom, že byste chtěli navštívit, a tak bych Vám k tomu chtěl něco říct. Přemýšlím o tom, každý den, protože je to pro mě moc důležitá věc. Jak by to bylo krásné, vždyť jsme spolu už tak dlouho nebyli pohromadě, naše setkání v Praze nepočítám, to bylo jen překážení v bytě, ale strávit spolu několik dní v krásné přírodě, už si ani neovzpomínám, kdy se nám naposledy vlastně přihodilo, snad tehdy těch několik hodin ve Františkových Lázních. A navíc si spolu, jak píšete, vyptat "sklenici dobrého piva", tatínek si, jak vidím, moc nepotrpí na kariáky, v tom s ním souhlasím, i v tom, co si myslí o pivu. Ostatně jsme spolu, jak si teď, když je vedro, často vzpomenu, už jednou pravidelně pivali pivo, před mnoha lety, když mě s sebou tatínek brával na občanskou plovárnu.

Toule a mnoho jiného mluví ve prospěch návštěvy, ale příliš mnoho věcí mluví proti. Za prvé je pravděpodobné, že tatínek nebude moji přijet kvůli potížím s pasem. Tím návštěva samozřejmě ztrácí velkou část svého smyslu, ale navíc tak bude maminka, ať už by ji doprovázel kdokoli, příliš zaměřená a odkázaná na mě a já ještě pořád nejsem moc krásný, vůbec nestojím za to, aby se na mě někdo koukal. Víte, jaké jsem měl potíže na začátku pobytu tady a ve Vídni, takže jsem ještě víc zeslábl. Různé nepříjemnosti mě potkávají i teď, například ne ještě docela překonaný střevní katar z posledních dní. To všechno zavinuje, že navzdory tomu, jaké mám úžasné pomocičky, navzdory čistému vzduchu, dobré stravě a skoro každodennímu pobytu ve volném povětří jsem se stále ještě pořádne nezotavil, ba dokonce nejsem ani v takovém stavu jako třeba naposledy v Praze. Když k tomu připočtete, že můžu mluvit jenom šeptem, a ani to ne příliš často, pak i Vy návštěvu rádi odložíte. Všechno je na nejlepším cestě, ale teprve na samém začátku. Ale ani ty nejlepších začátky ještě nic neznamenají; pokud člověk nemůže návštěvníkem - a navíc takovým návštěvníkem, jako byste byli Vy - ukázat velké, nepopíratelné, laickým a očima měřitelné pokroky, pak se o to nemá pokoušet. Neměli bychom to tedy, milí rodiče, nechat být?

Beru mu dopis z ruky. I beztak to byl výkon.
Jen ještě pár řádek, musí to být něco moc
důležitého, protože strašně prosí.

napsáno v pondělí 2. června
zemřel 3. června

Dokument č. 3

Milá Ottlo,

prozatím je tu ještě všechno v přibližném pořádku, ale jak dlouho to tak zůstane, to se neví; teď hned se to jistě sesypat nemůže, protože Ty jsi všechno velice pečlivě zaopatřila, ale možná nebo spíš pravděpodobně už se to vsukrytu bortí, jen já o tom ještě vůbec nevím. Když říkám „všechno“, myslím tím samozřejmě sebe. Po Tvém odjezdu se v Jelením příkopě, možná náhodou, možná symbolicky, rozpoutala obrovská vichřice. Včera jsem v Schönbornském paláci zaspal; když jsem dorazil nahoru do domečku, oheň už vyhasl a byla tam velká zima. Aha, pomyslel jsem si, první večer bez ní, a už jsem ztracený. Pak jsem ale posbíral všechny noviny a taky rukopisy a po nějaké chvíli se mi podařilo přivést k životu docela pěkný ohýnek. Když jsem to dneska vyprávěl Růžence, řekla: udělal jsem prý chybu, že jsem si nenařezal třísky, jen tak je možné rozdělat hned oheň. Na to já lstivě: „Ale vždyť tady není žádný nůž.“ A ona se vši nevinností: „Já si беру vždycky nůž z talíře.“ Tak proto je vždycky tak ušmudlaný a zubatý, nicméně jsem se přiučil, že si člověk musí nadělat třísky. Podlahu v paláci už umyla moc pěkně, nezapomnělas ji tedy o to poprosit. Za odměnu se zítra pokusím zjistit, která je nejlepší kniha o pěstování zeleniny: jak je možné přinutit zeleninu, aby vyrazila na sněhu, tam ovšem stát nebude.

Včera se mě tatínek, jak jsem se doslechl, velice vehementně zastal. Náš milý Rudl Hermann (nenechávej můj dopis nikde ležet) se byl u nás v poledne přátelsky rozloučit, protože odjíždí do Bíliny. V důsledku toho bylo u nás za všeobecné účasti sehráno představení hodné blázince. Není blízkého ani vzdáleného příbuzného, kterého by při té příležitosti tatínek nesepsul. Jeden je defraudant, před druhým si člověk musí uplívnout (fujtajbl) atd. Na to Rudl opáčí, že z takových nadávek si nic nedělá, protože tatínek i svého vlastního syna nazývá ten holomek. V té chvíli musel být tatínek velkolepý. Vrhł se na něj, ruce nad hlavou, celý rudý. Rudl musel vypadnout, ještě na prahu se pokusil zdržet, ale tu ho i maminka začala vystrkovat ven. A tak se skončilo přátelské rozloučení. Tatínek i Rudl už dneska ostatně na všechno zapomněli, protože jsou oba dva dobráci, což jim ovšem pravděpodobně nezabrání, aby si výstup při nejbližší příležitosti zopakovali. Když jsem přišel domů, byl už všude klid, jen tatínek prohlásil, aby vyvážil to přehnané množství na mne vynaložené laskavosti: „To je žrádlo. Od 12ti se to musí vařit.“

TI, KDO BĚŽÍ KOLEM

Jdeme-li se v noci projít na ulici a proti nám běží nějaký muž již zdaleka viditelný – neboť ulice před námi stoupá a je úplně –, nechytáme ho, ani když je slabý a otrhaný, ani když běží někdo za ním a křičí, ale necháme ho běžet dál.

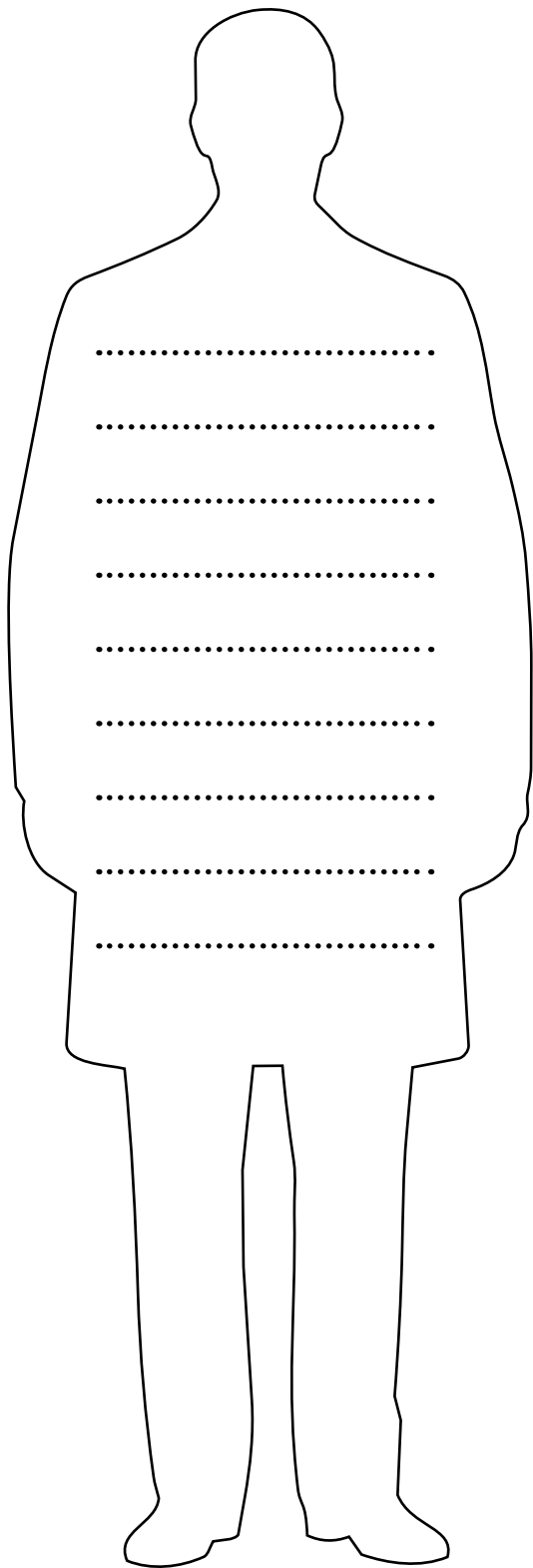
Neboť je noc a my nemůžeme za to, že ulice v úplňku před námi stoupá, a kromě toho, možná že se ti dva honí pro zábavu, možná že oba pronásledují třetího, možná že ten první je nevěnně pronásledován, možná že ten druhý chce vraždit a my bychom byli spoluvinníky vraždy, možná že ti dva o sobě nevědí a jeden i druhý pouze běží na vlastní pěst do postele, možná že jsou to náměsíčníci, možná že ten první má zbraně.

A konečně, cožpak nemůžeme být unaveni, cožpak jsme nevpili tolik vína? Jsme rádi, že už nevidíme ani toho druhého.

Příloha č. 4

PSYCHOLOGICKÝ PROFIL PACHATELE / OBĚTI (nehodící se škrtněte)

FAKTA

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

VYVOZENÉ INFORMACE A DOMNĚNKY

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Příloha č. 5

Fotky postav

Každé ráno brzy vstaneš.

*Každý večer se poctivě zamyslíš,
co užitečného si ten den vykonal.*

Mluvit budeš stručně a jasně.

Budeš mě poslouchat.

Budeš vděčný.

Za slabost se budeš stydět.

Nebudeš se litovat.

*Budeš si pamatovat, že respekt
je třeba si nejprv zasloužit.*

*Budeš jíst, co se uvaří,
a nosit, co je čisté.*

*Nevstoupíš do mé pracovny
bez vyzvání.*